EXTRALINGVISTIC ŞI LINGVISTIC ÎN TERMINOLOGIA ECONOMICĂ ACTUALĂ

ELENA MUSEANU
Universitatea Româno-Americană
Bucureşti

1. Evoluţia problemelor economice în momentul de faţă creşte importanţa reflectării extralingvisticului în terminologia actuală, determinând o mobilitate maximă a lexicului specializat. Un exemplu este termenul CRIZĂ, prezent în *textele economice specializate* din ultimii ani, alături de alţi termeni care desemnează ciclul economic. *Presa economică de largă circulaţie din a doua jumătate a anului 2011* arată însă o utilizare frecventă care antrenează *o varietate conceptual-semantică* care depăşeşte textele ştiinţifice şi didactice universitare. Frecvenţa utilizării termenului se corelează şi cu *diversitatea contextuală* care contribuie la desemnarea, prin mijloace lingvistice, a aspectelor relevante extralingvistic.

Terminologia economică actuală a constituit obiectul unor descrieri lingvistice din mai multe motive, printre care interesul mai larg, complex şi variat dincolo de comunicarea strict specializată. De aceea, analiza actualizării în presa economică de largă circulaţie a unor termeni importanţi din punct de vedere extralingvistic la un moment dat, precum CRIZĂ, este foarte relevantă. Constatarea primordială care se poate face este reflectarea evenimentelor economice în *uzajul* real şi înregistrarea variaţiilor contextuale, complexitatea şi diversitatea lor fiind strict determinată extralingvistic. Variaţia rezultă mai ales în comparaţie cu o analiză anterioară (Museanu 2010) care înregistra un tip limitat de contexte lingvistice, care reflectau distincţii privind mai ales *periodizarea*. Rezultă o *dinamică lexicală* şi *terminologică* amplă, în care *factorii extralingvistici şi lingvistici apar în strictă interdependenţă.* În acelaşi timp, analiza întreprinsă se bazează pe o interdependenţă evidentă între aspectele de interes pentru *terminologia lexicală* cu cele din *terminologia textuală (discursivă)*.

Analiza sintagmatică, bazată pe studiul *contextelor*, condiţionat de integrarea lor în anumite *tipuri de texte*, poate să reflecte legătura dintre sistemul lingvistic şi cel conceptual (Contente 2006: 457). Studiile actuale de terminologie (Blampain, Thoiron, Van Campenhoudt 2006) pun în evidenţă *tipologii* noi, mai rafinate ale *contextelor*, sintetizate de unele definiţii. Se reţine în acest sens definiţia aplicabilă direct în studiul nostru: „totalitatea elementelor *cognitive, situaţionale* sau *intertextuale* (subl. n.) capabile să intervină în *procesul de construire a sensului*" (Mosbah 2006: 652). Această definiţie pune în evidenţă atât importanţa *relaţiei extralingvistic / lingvistic*, evidentă în *terminologia economică*, cât şi necesitatea îmbinării studiului paradigmatic cu cel sintagmatic în analiza lingvistică a termenilor.

O interpretare generală a contextului care condiţionează *analiza variaţiei terminologice* priveşte precizări privind contextele extralingvistice. O importanţă preliminară o au *situaţiile de comunicare* condiţionate de *grupurile socio-profesionale*, care determină *variaţii situaţionale* şi de *uzaj* şi care se pot reprezenta adeseori prin *situaţii de comunicare mixte* (Bertaccini, Mateucci 2006: 325-326). O asemenea interpretare se aplică în *analiza*

BDD-V928 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:10:00 UTC)

termenilor economici, mai ales, în presa economică de circulaţie mai largă, când se combină aspecte din discursul ştiinţific cu cele din comunicarea obişnuită sau când textele se prezintă eterogen (cum se va vedea în analiza termenului CRIZĂ).

Alte tipologii ale contextelor au aplicări importante în studiul terminologic. Se delimitează în general contextele extralingvistice (în sens global) de cele lingvistice (care sunt o constantă) (Costa 2006: 79-80), toate tipurile de contexte având „o funcţie mediatoare între individ şi comunicarea specializată" (Costa 2006: 82). Unele tipologii încearcă precizări în funcţie de *contextul verbal* (alcătuit din unităţi lingvistice plecând de la un corpus), de *contextul cognitiv* (se constituie în cursul asimilării sensului unui discurs sau a unui text) şi de *contextul situaţional* (însumează diverse aspecte ale comunicării) (Temmerman, Kerremans, Vander Wort 2006 : 432).

În funcţie de alte tipuri de contexte specializate se determină *variaţii contextuale* ale termenilor, condiţionate atât paradigmatic, cât şi sintagmatic ducând la *variaţii conceptuale şi denominative* (Desmet 2006 : 241). Analiza termenului CRIZĂ pe care o vom întreprinde reflectă această interdependenţă şi duce la *sinonimie discursivă* (Alexandru, Gaudin 2006 : 62).

În raport cu studiul contextual al termenilor se arată „importanţa vectorilor cunoştinţelor de specialitate", cu consecinţe asupra *variaţiei terminologice* constatate în „întrebuinţări specializate şi întrebuinţări mai puţin specializate" (Desmet 2006: 242; 244). Aceste variaţii sunt corelate cu cele *textuale şi discursive* şi pot fi foarte importante în analiza unor *termeni economici* precum CRIZĂ.

2. În cele ce urmează vom urmări *variaţia* în *terminologia economică*, ca selectare lingvistică a unor evenimente extralingvistice. *Variaţia textuală, contextuală şi conceptual – semantică* este ilustrativă pentru evoluţia interpretării dinamice a termenului CRIZĂ. Analiza lingvistică întreprinsă în acest scop se va baza pe observarea relaţiilor contextuale, de la preferinţele sau restricţiile de combinare, la relaţiile cu alţi termeni dintr-un context mai larg implicaţi în interpretarea conceptual-semantică şi în aprecierea gradului de specializare a textului, aspecte importante pentru definirea riguroasă.

Pe de altă parte, actualizarea termenului CRIZĂ în presa economică de circulaţie relativ largă din anii 2010 şi 2011 (vezi Surse) arată diferenţe relevante. Se va urmări în ce măsură aceste texte se caracterizează printr-un nivel ştiinţific şi în ce măsură se poate constata o dinamică sub aspectul frecvenţei termenilor analizaţi, al valorilor conceptual-semantice şi al relaţiilor cu termeni înrudiţi, condiţionate strict de evoluţia factorilor extralingvistici. Astfel, situaţia economică mondială din 2011 (mai ales în a doua jumătate) arată o problematică mult mai complexă în raport cu tipurile de *criză*: ECONOMICĂ vs. FINANCIARĂ, în corelaţie cu termeni interconceptuali (CREŞTERE ECONOMICĂ, LICHIDITATE, DEFICIT, DATORII ş.a.). Varietatea contextelor în care apare CRIZĂ are consecinţe conceptual-semantice privind termenul, spre deosebire de utilizarea limitată a lui RECESIUNE. Rezultă astfel că, în perioada strict actuală, cvasisinonimia dintre cei doi termeni nu se poate realiza lingvistic în toate contextele.

Constatarea frecvenţei mult mai mari a termenului CRIZĂ şi, implicit, ocurenţa lui într-o mare varietate de contexte va fi susţinută de exemple. Prima observaţie priveşte identificarea CRIZEI actuale prin determinanţi. ***Periodizarea*** este mult mai rafinată, cu o variaţie a determinanţilor contextuali: *noul val al CRIZEI, al doilea val al CRIZEI* ş. a. , alte informaţii contextuale precizând *etapele* de manifestare.

În cea mai mare parte, se constată că actualizarea se face prin determinarea cu articol hotărât, frecventă, mai ales în 2010, când interpretarea este largă, fără diferenţieri tipologice:

BDD-V928 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:10:00 UTC)

„*unii întâmpină dificultăţi în a înţelege mecanismul* CRIZEI" (Ziarul Financiar 2010, 15 oct.), „*confruntaţi cu* CRIZA *cei mai mulţi au dat greş ...*" (Capital 2010 nr. 40), „*devalorizări puternice ale activelor imobiliare ... ca urmare a reducerii afacerilor din cauza* CRIZEI" (Capital, 2010 nr. 41), „*În 2008, când am fost la doar un pas de a vedea bancomatele rămânând fără bani, întreprinderile mici în imposibilitatea de a-şi plăti angajaţii, şcolile şi spitalele închizându-şi porţile din lipsă de bani, s-a simţit ca şi cum* CRIZA *secolului ne-a lovit*", (Ziarul Financiar 2011, 17 mai), „*Lumea nu a învăţat din greşelile care au provocat* CRIZA *trecută, a adăugat el*." (Ziarul Financiar 2011, 17 mai).

Dacă urmărim acest tip de ocurenţe în textele din 2011, constatăm o modificare, CRIZĂ apărând însoţit de determinanţi mult mai precişi şi mai variaţi.

O altă constatare care priveşte termenul CRIZĂ este determinarea sintagmatică a *tipurilor* acestui concept în etapa actuală a limbii. Frecvenţa acestor sintagme suplineşte interpretarea specializată din textele ştiinţifice, unde aceasta rezultă dintr-o definiţie ştiinţifică general valabilă privind ciclurile economice. Din textele foarte actuale investigate rezultă importanţa unor *sintagme relativ fixe*, în combinare cu determinanţi precum: *financiar*, *economic* (şi combinarea lor), care au o importanţă majoră din punct de vedere conceptual-semantic şi reflectă complexitatea şi dinamica acestor termeni, chiar dacă unele dintre ele s-au înregistrat şi în 2010. Reţinem câteva ilustrări, subliniind elementele contextuale relevante în interpretare:

„*pentru că România nu a stat în afara <u>valului</u>* CRIZEI *<u>economice</u> ...*" (Bursa, 2010 nr.196), „*imunitatea la* CRIZA *<u>economică mondială</u> se vede şi în emiterile din străinătate*" (Capital, 2010 nr.31), „*ambele proiecte au fost concepute înainte de* CRIZA *<u>economică globală</u>*" (Bursa 2010/196), „*situaţia din 2005 ... era diferită ... când în lume nu se declanşase* CRIZA *<u>financiară</u>* (Capital 2010 nr.83), „*evaluarea rolului politicii fiscale în combaterea* CRIZEI *<u>economico-financiare</u>*" (id), „*Ce este* CRIZA *<u>financiar-economică</u>*?" (Ziarul Financiar, 2010, 15 oct.), „*în condiţiile* CRIZEI *<u>globale</u> există o nemulţumire socială foarte puternică*" (Bursa 2010 nr.196), „*<u>Economia globală</u> se îndreaptă spre o nouă catastrofă în pofida lecţiilor pe care le-a dat cea mai recentă* CRIZĂ *financiară, a avertizat fostul premier britanic Gordon Brown, citat de The Telegraph.*" (Ziarul Financiar 2011, 17 mai), „*Originea* CRIZEI *<u>financiare</u> şi <u>economice</u> actuale rezidă în <u>suprafinancializării unor economii industrializate</u> "* (Dilema Veche 2011, nr. 396).

Se constată că sintagmele care indică tipurile de CRIZĂ sunt mult mai variate în textele foarte actuale (a doua jumătate a anului 2011) şi corelaţiile din text cu alţi termeni economici sunt mai precise, determinând o densitate terminologică mare, cu consecinţe asupra gradului de specializare a textului şi de definire riguroasă a termenului CRIZĂ. Apar, pe lângă sintagma CRIZA MONDIALĂ, sintagme care precizează ***localizarea***: CRIZA *din SUA*, CRIZA *din zona euro*, CRIZA *din Grecia* ş.a., în contrapondere cu CRIZA *mondială.*

Este însă mult mai evidentă indicarea sintagmatică a altor aspecte privind ***tipurile de*** CRIZĂ, de la CRIZA *economică* şi CRIZA *financiară*, la CRIZA *datoriilor publice*, CRIZA *datoriilor suverane*, CRIZA *zonei euro*, CRIZA *locurilor de muncă*, o frecvenţă şi o importanţă majoră având sintagmele CRIZA DATORIILOR, cu diversificări relevante: CRIZA DATORIILOR SUVERANE, ultima sintagmă impunându-se în mod particular atenţiei.

În cele câteva exemple selectate vom sublinia termenii economici aflaţi în relaţie interconceptuală cu CRIZĂ:

„CRIZA LOCURILOR DE MUNCĂ *ameninţă să genereze tulburări sociale. <u>Economia globală</u> este în pragul unei* NOI CRIZE A LOCURILOR DE MUNCĂ, *mai acută ...*" (Ziarul

BDD-V928 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:10:00 UTC)

Financiar 2011, nr. 3271), „*economia zonei euro şi a UE încetineşte rapid, apropiindu-se de stagnare (…) (fiind legată)de datoriile din zona euro (…) şi ducând la* declinul burselor, *la vânzări masive de titluri bancare, la volatilitatea pieţelor de capital (...) ceea ce determină îngrijorările privind o extindere a* CRIZEI DATORIILOR *din Europa"* (Ziarul Financiar 2011, nr. 3211), „*Pieţele financiare sunt decuplate total de economia reală în acest moment. (…)Deficitele bugetare erodează „încrederea investitorilor". Grecia, Spania, Italia, retrogradarea rating-ului SUA sunt motoarele panicii (...) problemele de lichiditate ale băncilor (...) şi deficitele (datoriile) publice în creştere ele economiilor dezvoltate (…) cotaţiile acţiunilor pe glob"* (Ziarul Financiar 2011, nr. 3211); „*Zona euro nu va rezista* CRIZEI DATORIILOR *în forma actuală*" (Ziarul Financiar 2011, 23 noiembrie).

3. Sub aspectul *relaţiei extralingvistic / lingvistic*, rezultatele sunt mai interesante în cazul sintagmei CRIZA DATORIILOR SUVERANE. Deşi nu se reţin definiţii explicite ale termenilor în dicţionare specializate sau în texte ştiinţifice, se poate constata că este o sintagmă foarte actuală şi frecventă în relatările şi analizele economice. Interpretarea adjectivului SUVERAN este foarte importantă prin raportarea la definiţiile de dicţionar (DEXI), respectiv la sensul al treilea, condiţionat contextual de referirea la state, guverne. Rezultă astfel că această sintagmă se raportează la „datoriile statelor", aspect extralingvistic nou, care agravează „crizele", întrucât acest tip de datorii împiedică rezolvarea lor. Analiza textelor privind relaţiile conceptuale cu alţi termeni economici arată o consistenţă terminologică indicând specializarea acestei sintagme terminologice devenită unitate polilexicală. Se constată că densitatea termenilor economici în contextele în care apare sintagma CRIZA DATORIILOR SUVERANE este mare, iar relaţiile interconceptuale precise cu alţi termeni economici contribuie la definire. Termenii care intervin în interpretarea complexă şi riguroasă a CRIZEI şi, implicit, a CRIZEI DATORIILOR SUVERANE sunt: *zona euro, titlu bancar, piaţa de capital, volatilitate, economie reală, creştere economică, investiţii, acţiuni, lichiditate, cerere, exporturi, piaţă financiară* etc. Iată câteva ilustrări ale complexităţii şi gravităţii fenomenului, când statele şi guvernele nu mai pot acoperi diferitele datorii, care ar fi atenuat „criza":

„*Bomba anului 2011,* CRIZA DATORIILOR SUVERANE*, ar putea fi dezamorsată printr-o uniune fiscală în care statele puternice să le ajute pe cele periferice*." (Capital 2010 nr. 51); „*Economia Chinei se confruntă cu riscuri în creştere din cauza CRZEI DATORIILOR SUVERANE din Europa ... Creşterea economiei Chinei este influenţată de slăbirea cererii externe, care a afectat investiţiile şi exporturile ţării.*" (Bursa 2011 nr. 227); „CRIZA DATORIILOR SUVERANE *demonstrează că economiile mai slabe trebuie să devină mai competitive, dar nu pune în pericol zona euro, a declarat cancelarul german Angela Merkel.*" (PRO TV); „CRIZA DATORIILOR SUVERANE *s-a extins din cauza problemelor financiare ale Greciei, a cărei datorii reprezintă circa 150% din PIB-ul ţării, dar şi pentru că statele UE nu au fost de acord cu o supraveghere mai atentă din partea instituţiilor europene, susţine Etienne Davignon, preşedintele influentului grup Bilderberg, despre care se speculează că ar conduce lumea din umbră.*" (Gândul 2011, 14 octombrie), „*China, marea câştigătoare a* CRIZEI DATORIILOR SUVERANE*. În timp ce ţările europene încearcă să supravieţuiască* CRIZEI DATORIILOR*, economia Chinei este în creştere. Prin urmare, deşi Beijingul este destul de prudent când vine vorba de achiziţia obligaţiunilor statelor din Europa, prezenţa Chinei pe Bătrânul Continent creşte mai ales datorită investiţiilor strategice.*" (Capital 2011, 1 decembrie); „CRIZA DATORIILOR SUVERANE: *Cine datorează ce, cui? Europa se luptă să găsească o ieşire din* CRIZA ZONEI EURO*, în ciuda creşterii datoriilor, scăderii creşterii economice şi a neliniştilor pieţei. Dar în contextul în care piaţa financiară globală este interconectată, care sunt repercusiunile din şi în afara spaţiului euro?*" (Ziare.com 2011, 19 noiembrie); „CRIZA DATORIILOR SUVERANE*, amplificată de corupţie. România în fruntea ţărilor «corupte»*" (Ziarul Financiar 2011, 1 decembrie).

BDD-V928 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:10:00 UTC)

Gravitatea şi complexitatea CRIZEI din punct de vedre extralingvistic determină antrenarea altor subtipuri, concretizate de alte sintagme fixe: de la CRIZA DATORIILOR se ajunge la CRIZA LICHIDITĂŢILOR: „*Băncile mari greceşti sunt pândite de o* CRIZĂ DE LICHIDITATE" (Ziarul Financiar 2011 nr. 3220); „*Trebuia să facă apel România la un împrumut în iarna lui 2008 / 2009 pentru a evita o* CRIZĂ DE LICHIDITATE *extrem de periculoasă?*" (Dilema Veche 2011 nr. 396).

4. Diversitatea tipurilor de CRIZĂ la care se face apel în anul 2011 atrage sinonimii, cvasisinonimii şi hiponimii care uneori precizează, alteori extind utilizarea termenului. Un articol din Ziarul Financiar (2011 nr. 3211) semnalează prezenţa termenului CRIZĂ în aproape toate titlurile ziarului respectiv, susţinând că frecvenţa arată importanţa conceptului, determinată extralingvistic. Alături sau în locul CRIZEI apar termenii DEFAULT, FALIMENT, CRAH, COLAPS sau sintagma cvasisinonimă INCAPACITATE DE PLATĂ, cu referire la tipul cel mai grav al „crizei". Dăm câteva ilustrări pentru situaţiile de acest tip:

> „*Oficialii vor să deruleze repede preschimbarea obligaţiunilor, pentru a reduce perioada în care Grecia s-ar afla în DEFAULT parţial.*" (Ziarul Financiar 2011, 26 iulie); „*Discursul a fost interpretat ca un avertisment că Germania nu va apăra la infinit euro şi vine într-un moment în care investitorii stau cu sufletul la gură neştiind dacă SUA vor evita intrarea în DEFAULT.*" (Ziarul Financiar 2011, 29 iulie); „*Vocea unui oficial al Băncii sale Centrale, a afirmat că SUA «nu poate intra în FALIMENT»*" (Capital 2011, 25 iulie); „*Criza de intrare în INCAPACITATE DE PLATĂ se mută în SUA*" Capital 2011, 25 iulie); „*Vineri, agenţia de evaluare financiară Fitch a anunţat că va retrograda Grecia în categoria «restricted DEFAULT» (INCAPACITATE TEMPORARĂ DE PLATĂ), după ce liderii statelor din zona euro au convenit, joi, un nou plan de 109 miliarde de euro destinat să salveze Grecia de la FALIMENT*" (Capital 2011, 27 iulie); „*Dacă grecii resping planul de ajutor ar putea rezulta un «DEFAULT GREU» care ar putea aduce băncilor pierderi de 75% pe datoriile suverane greceşti, ceea ce va declanşa plata contractelor de asigurare în caz de DEFAULT SWAPS şi ridică ameninţarea unui pericol sistemic*" (Ziarul Financiar 2011 nr. 3271); „*Adrian Vasilescu, consilier al guvernatorului BNR, a declarat astăzi că economia mondială nu se confruntă cu un CRAH, ci este vorba de o criză acută a datoriei în SUA care s-a extins în toată lumea pe pieţele financiare.*" (Capital 2011, 9 august); „*Simptomul care nu-l lasă pe investitor să facă bani pe bursă sunt emoţiile exagerate care-l fac să exagereze mai mult decât ar fi normal, riscul investiţiilor la bursă luând ca reper un CRAH bursier cu a cărui amploare investitorii nu s-au mai întâlnit din anii 1930 în timpul Marii Depresii din SUA.*" (Ziarul Financiar 2011, 6 iulie); „*Declaraţie şoc a lui Mark Mobius: Tiparniţa de bani amână, nu împiedică CRAHUL mondial*" (Ziarul Financiar, 2011, 24 noiembrie); „*Falimentul aduce aminte de COLAPSUL băncii de investiţii Lehman Brothers din 2008, care a transformat o CRIZĂ FINANCIARĂ americană într-una mondială. Analiştii apreciază însă că impactul acestei prăbuşiri, de departe mic, va putea fi controlat*" (Ziarul Financiar 2011, nr. 3271).

În acelaşi timp, contextual se fac diverse precizări, precum *DEFAULT controlat* / *DEFAULT necontrolat / dezordonat*:

> „*un DEFAULT CONTROLAT al statului elen nu mai poate fi exclus*" (Ziarul Financiar 2011, nr. 3235); „*Au apărut însă semne de exasperare în Grecia şi odată cu ele riscuri mai mari ca Grecia să intre într-un DEFAULT DEZORDONAT*" (Ziarul Financiar 2011, nr. 3240).

Pentru CRIZA BURSIERĂ (de mare actualitate, în august 2011), se remarcă activarea termenului CRAH (cu sau fără determinantul *bursier*), mult mai puţin frecvent. Utilizarea lui

BDD-V928 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:10:00 UTC)

este corelată strict cu alţi termeni economici şi chiar cu CRIZĂ, care apare în poziţie de hiperonim (iar CRAH ca hiponim), fiind însoţit şi de o definiţie specializată, cu o mare densitate terminologică:

> *„În actualele condiţii de piaţă, o scădere de peste 30% pe pieţele mature poate fi considerată un* CRAH *(...) (este puţin probabil ca) scăderile din ultimele săptămâni (de 16%) (...) să se transforme într-un CRAH, chiar dacă au amintit de prăbuşirea din 2008"*(Ziarul Financiar 2011, nr. 3220); *„Din 1900 şi până în prezent au avut loc şase CRAHURI BURSIERE care s-au manifestat pe tot globul*" (Ziarul Financiar 2011, nr. 3220); *„CRAHURILE BURSIE*RE *au reprezentat în ultimele decenii principalul pericol pentru investitor*i", (ibid.).

Următoarele contexte sunt relevante pentru relaţia dintre CRAH şi CRIZĂ:

> *„În următorii ani vom avea un CRAH BURSIER, poate chiar două (...) este un preţ pentru creşterea economică, iar preţul sunt aceste CRIZE care vin şi vor veni în continuare*" (Ziarul Financiar 2011, nr. 3220); *„Trebuie să învăţăm din CRIZE, şi anume să stabilim dinainte un prag maxim de pierderi (...pentru) CRAHURILE BURSIERE care afectează concomitent acţiunile pe toate bursele*" (Ziarul Financiar 2011, nr. 3220); *„Sunt convins că în următorii 10 ani vom avea un CRAH BURSIER, poate chiar două. Este un preţ pentru creşterea economică, iar preţul sunt aceste CRIZE care vin şi vor veni în continuare indiferent de ce reglementări s-ar face*." (Ziarul Financiar 2011, nr. 3211); *„Cine ştie să evite CRAHURILE poate obţine câştiguri impresionante*" (Ziarul Financiar 2011, nr. 3211)

Alte relaţii hiponimice se stabilesc între CRIZĂ şi DEFAULT sau cu sintagmele CRIZA DATORIILOR şi INCAPACITATE DE PLATĂ:

> *„Lista împrumutaţilor europeni (...) ale căror costuri de asigurare a datoriei împotriva intrării în INCAPACITATE DE PLATĂ au urcat în ultima lună pe fondul speculaţiilor investitorilor că şansele de DEFAULT au crescut din cauza intensificării CRIZEI DATORIILOR*" (Ziarul Financiar 2011, nr. 3220).

Exemplele date arată complexitatea şi varietatea datelor economice actuale şi importanţa extralingvisticului reflectată lingvistic strict. Interpretarea conceptului de CRIZĂ este mult mai complexă faţă de indicatorii din textele ştiinţifice / didactice (mai vechi sau mai noi) şi arată că analiza lingvistică poate surprinde şi consemna dinamica terminologică.

5. O problemă de interes privind relaţia extralingvistic / lingvistic ar fi analiza raportului dintre CRIZĂ şi RECESIUNE în textele şi contextele actuale, problemă de care nu ne vom ocupa aici. Reţinem însă un comentariu făcut într-o lucrare recentă (Amar 2010: 158-160) care, alături de alte cuvinte actuale, rezervă un articol lui RECESIUNE, cu raportare directă la CRIZĂ. Interesul pentru această lucrare este constituit de o justificare mondială a relaţiei dintre RECESIUNE şi CRIZĂ într-o comunicare mai largă. RECESIUNE e un termen economic precis, atât în limbaj natural, cât şi în limbaj simbolic (abscise, ordonate, curbe), de aceea reţinem următoarea definiţie: „se vorbeşte de RECESIUNE când Produsul Intern Brut (PIB) al unei ţări scade două trimestre consecutive sau există 6 luni de creştere negativă" (Amar 2012: 159). Mai interesantă este interpretarea mai puţin specializată şi istoria termenului considerând că astăzi RECESIUNE „este un termen care înspăimântă". Iniţial, în limba engleză, a fost un eufemism creat pentru a evita termenii DEPRESIUNE şi CRIZA, din 1929. Ulterior, atât RECESIUNE cât şi CRIZĂ s-au încărcat negativ (Amar 2012: 160).

BDD-V928 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:10:00 UTC)

Rezultă că în circulaţia extinsă a termenilor s-a ajuns la o echivalare, care neglijează datele economice, observaţie valabilă şi pentru româna curentă (pe lângă franceză şi engleză).

Relaţia de cvasisinonimie a termenului CRIZĂ cu RECESIUNE poate fi ilustrată de textele din presa economică românească, termenii fiind utilizaţi în acelaşi context pentru a evita repetiţiile:

> *„Diverta, Aviva, Anchor Group, Lukoil, Happy Tour. Sunt, cu toate, companii mari, unele chiar lideri de piaţă, dar în domenii complet diferite. Au, totuşi, ceva în comun: de la începutul anului, şi-au schimbat, fără excepţie, directorii generali. Iar grupul firmelor care au aplicat aceeaşi reţetă pentru a face faţă* RECESIUNII *este mult, mult mai larg. Cei mai mulţi „foşti" au plecat, după propriile spuse, din motive personale sau pentru că viziunea lor nu se potrivea cu aceea a angajatorului. În fapt, majoritatea a suferit consecinţele rezultatelor financiare slabe înregistrate în primul an de* CRIZĂ *de firmele pe care le conduceau.* (Capital, 2010, nr.40), *„În timp ce românii chiţăie tot mai tare de foame din cauza CRIZEI, analiştii descoperă şi un efect benefic al RECESIUNII şi devalorizării leului asupra economiei: muncim mult mai eficient. Sau, cel puţin unii dintre noi.*" (Săptămâna Financiară 2010, 5 octombrie), *„Antreprenorii români (...) au învins CRIZA majorându-şi afacerile cu rate cuprinse între 45 şi 110% în perioada 2008-2010. Datele anuarului Cei mai mari jucători din economie arată că în cei doi ani de RECESIUNE, în care PIB-ul a scăzut cu 10%, iar insolvenţele au devenit marea încercare a businessului antreprenorial românesc, câteva companii controlate de oameni de afaceri locali au apăsat pedala extinderii şi au câştigat cotă de piaţă.*" (Ziarul Financiar 2011, 5 iulie); *„Vedete pe patru roţi, reţeta dealerilor auto împotriva RECESIUNII. (...) În ultimii ani, CRIZA vânzărilor de maşini din România a modificat destul de mult contractele de imagine.*" (Capital 2011, nr. 26).

6. Cercetarea întreprinsă arată că analiza lingvistică complexă, în corelaţia datelor paradigmatice şi sintagmatice, confruntate cu informaţiile extralingvistice specializate, determină o descriere obiectivă şi complexă a **terminologiei economice**. *Dinamica terminologică* în textele economice actuale este condiţionată, în primul rând de evoluţia societăţilor şi a evenimentelor extralingvistice, iar presa economică de largă circulaţie este silită să arate *modificările care se produc sub ochii noştri* şi nu sunt încă *reflectate în textele strict ştiinţifice*, dat fiind că acestea se elaborează mai greu. Analiza lingvistică vine, în acest caz, în sprijinul impunerii unor interpretări extralingvistice. Relaţia dintre extralingvistic şi lingvistic se bazează pe date obiective constituite de utilizarea mult mai riguroasă a termenilor economici, cu definiţii şi relaţii interconceptuale manifestate la nivelul densităţii terminologice destul de mari, în texte cu o circulaţie mai largă. Aceste caracteristici ale textelor analizate sporesc importanţa lor pentru limbajul economic specializat, tocmai pentru că reflectă dinamica economică în termeni adecvaţi. Se remarcă, în primul rând, contextele care nu se diferenţiază de cele ştiinţifice prin caracteristicile obiective privitoare la realităţile economice noi. Comparaţia textelor din presa economică din 2010 faţă de cele din 2011 arată, în plus, interesul şi eficienţa analizelor lingvistice în terminologie.

SURSE

Averea, Bucureşti; *Adevărul economic*, săptămânal, Bucureşti; *Banii noştri*, săptămânal, Bucureşti; *Bursa*, săptămânal, Bucureşti; *Business Standard*, cotidian, Bucureşti; *Capital*, săptămânal, Bucureşti; *Curentul, cotidian*, Bucureşti; *Dilema Veche*, săptămânal, Bucureşti; *Gândul*, cotidian, Bucureşti; *Jurnalul naţional*, cotidian, Bucureşti; *România liberă*, cotidian, Bucureşti; *Săptămâna Financiară*, săptămânal, Bucureşti; *Ziarul Financiar*, săptămânal, Bucureşti; www.ziare.com

DEXI = *Dicţionar explicativ ilustrat al limbii române*. Coordonatorul lucrării: Eugenia Dima, Chişinău, Editura Arc Gunivas, 2007.

BDD-V928 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:10:00 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Alexandru, Maria Cristina şi François Gaudin, 2006, „Les contextes: à la source du terme", în *Mots, termes et contextes*, p. 59-69.

Amar, Ivan, 2010, *Les mots de l'actualite*, Paris, Belin, p.158-160.

Bertaccini, Franco, Alessandra Matteuci, 2006, „La terminologie d'entreprise et ses contextes d'usage", în *Mots, termes et contextes*, p. 317-327.

Bidu-Vrănceanu, Angela, 2007, *Lexicul specializat în mişcare*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.

Bidu-Vrănceanu, Angela (coord.), 2010, *Terminologie şi terminologii*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.

Contente, Madalena, 2006, „Termes et textes: la construction du sens dans la terminologie médicale", în *Mots, termes et contextes*, p. 453-467.

Costa, Rute, 2006, „Texte, terme et contexte", în *Mots, termes et contextes*, p. 79-89.

Desmet, Isabel, 2006, „Variabilité et variation en terminologie et langues spécialisées: discours, textes et contextes", în *Mots, termes et contextes*, p. 235-249.

Dubreil, E., B. Daille, 2006, „Analyse sémantico-discursive des collocations lexicales en corpus spécialise: la base connaissance-s", în *Mots, termes et contextes*, p. 579 -580.

Blampain, Daniel, Philippe Thoiron, Marc Van Campenhoudt (eds.), 2006, *Mots, termes et contextes. Actes des septièmes Journées scientifiques du réseau «Lexicologie, terminologie, traduction»*, Paris, Éditions des archives contemporaines.

Mosbah, Said, 2006, „Le stéréotype, du mot au concept: saisies á travers les contextes", în *Mots, termes et contextes*, p. 651-661.

Museanu$_a$, Elena, 2010, „Terminologia economică", în A. Bidu-Vrănceanu (coord.), *Terminologie şi terminologii*, p. 141-157.

Museanu$_b$, Elena, 2010, „Criză, recesiune, depresiune, tip de paradigmă?", în Rodica Zafiu, Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae (ed.), *Limba română: controverse, delimitări, noi ipoteze*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.

Temmerman, R., Kerremans Koen, Vanderwort, V., 2006, „La terminographie en contexte(s)", *Mots, termes et contextes*, p. 429-441.

EXTRA-LINGUISTIC AND LINGUISTIC DETERMINATIONS IN THE CONTEMPORARY ECONOMIC TERMINOLOGY

(*Abstract*)

The analysis undertaken hereby shows that a complex linguistic analysis, in the correlation of paradigmatic and syntagmatic data, faced with specialized information leads to an objective and complex description of the economic terminology. The *terminological variation* in the current economic texts is primarily conditioned by the evolution of companies, and the economic press of wide circulation is forced to reflect the dynamics of changes, which happen before our eyes, and are not yet reflected in the strictly scientific texts since they develop slower. The strict extra-linguistic determination entails a more rigorous use of the economic terms, with definitions and inter-conceptual relations present at the level of the terminological density; these definitions and inter-conceptual relations are rather high in texts of wider circulation. These specialized features of the analyzed texts enhance their importance for the specialized economic language, precisely because they reflect the economic dynamics in appropriate terms.

BDD-V928 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:10:00 UTC)